16/03/2026

16 Μαρτίου: Εορτάζει ο Όσιος Χριστόδουλος ο εν Πάτμω

/ Βίοι Αγίων

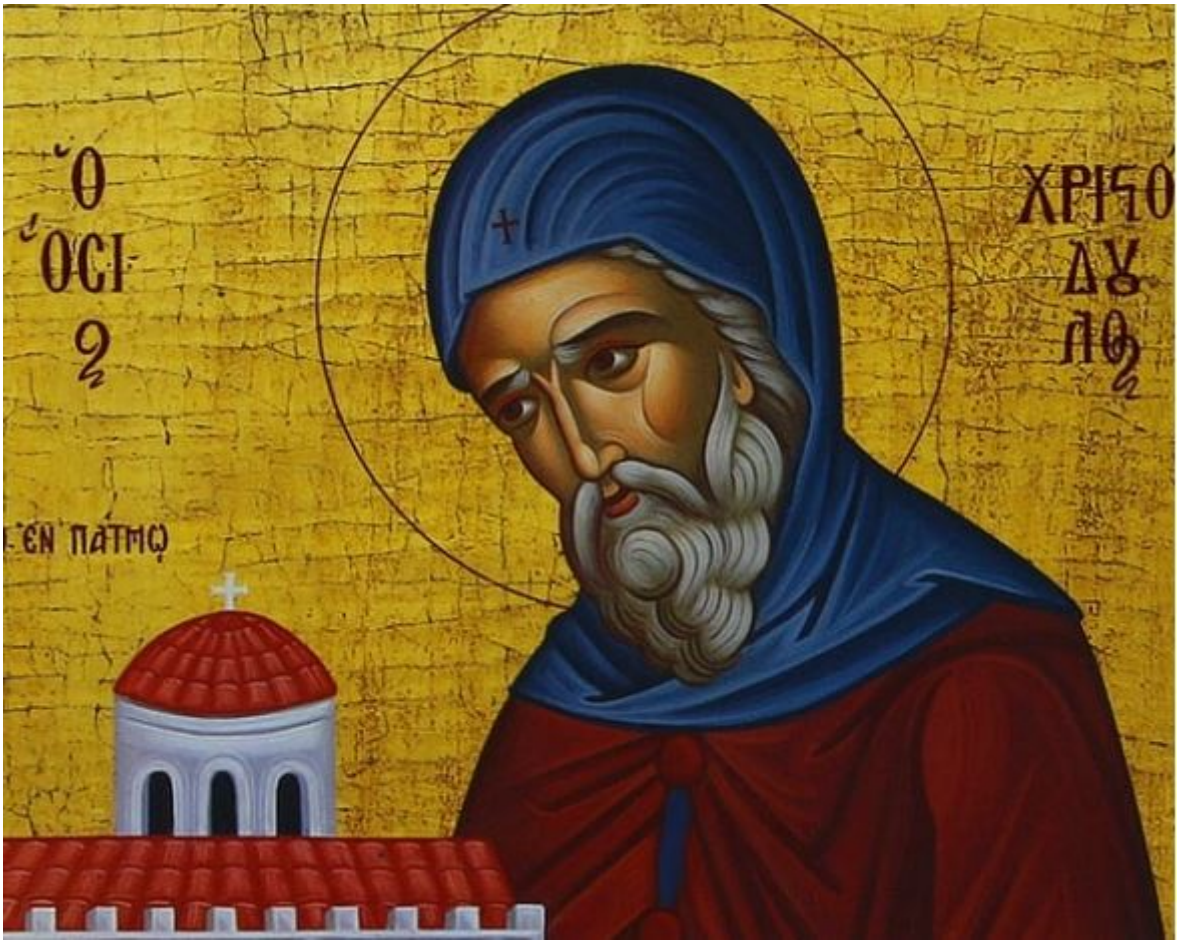

Η Εκκλησία τιμά σήμερα τη μνήμη των Μαρτύρων Σαββίνου, Ιουλιανού και Ρωμανού και του οσίου Χριστοδούλου του εν Πάτμω.

Ακολουθεί κείμενο του Θεολόγου Λάμπρου Σκόντζου με τον βίο του Οσίου Χριστοδούλου:

Η Νήσος Πάτμος αναδείχτηκε ιερά από την παρουσία δύο μεγάλων προσωπικοτήτων της Εκκλησίας μας, οι οποίες συνδέθηκαν με αυτήν. Ο άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος και ο Όσιος Χριστόδουλος.

Ο μεν πρώτος έγραψε εξόριστος εκεί το ιερό βιβλίο της Αποκαλύψεως, ο δε δεύτερος έκτισε την εκεί φημισμένη Ιερά Μονή.

Ο άγιος Χριστόδουλος γεννήθηκε το 1020 στη Νίκαια της Βιθυνίας από τους ευσεβείς γονείς του Θεόδωρο και Άννα, οι οποίοι φρόντισαν να τον αναθρέψουν με παιδεία και νουθεσία Κυρίου.

Ο ίδιος από μικρός έδειξε την αγάπη του για το Χριστό και την Εκκλησία και είχε πάρει την απόφαση να ακολουθήσει τον μοναχικό βίο. Όταν έγινε έφηβος κατέφυγε στο όρος Όλυμπος της Βιθυνίας για να ασκητέψει.

Κατόπιν πήγε στην Παλαιστίνη, για να προσκυνήσει τα ιερά σεβάσματα των Αγίων Τόπων και να συνδεθεί με τους εκεί ονομαστούς ασκητές και μοναχούς.

Μετά επέστρεψε στη Μ. Ασία και εγκαταστάθηκε στο όρος Λάτρον της Καρίας, στη Μονή του Στήλου, όπως ονομάζονταν. Εκεί ίδρυσε φημισμένη βιβλιοθήκη και συγκέντρωσε κοντά του πολλούς μοναχούς. Μάλιστα έλαβε και την ονομασία «Λατρηνός», από την περιοχή του Λάτρου.

Εκεί, με προσευχή, νηστεία, αγρυπνία και αγώνα κατά των παθών του, ο Χριστόδουλος αναδείχτηκε σπουδαία πνευματική μορφή της περιοχής. Όμως η συνθήκες διαβίωσης είχαν καταστεί δύσκολες, λόγω των συχνών βαρβαρικών επιδρομών, οι οποίες λυμαίνονταν την δυτική Μ. Ασία. Γι’ αυτό, το 1070, πήρε την απόφαση να φύγει και να εγκατασταθεί στη νήσο Πάτμο.

Εκεί με συνδρομή του αυτοκράτορα Αλεξίου Α΄ Κομνηνού (1081-1118) ανήγειρε την περιώνυμη Μονή, προς τιμήν του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, στο σημείο, που ο αγαπημένος μαθητής του Κυρίου είχε δει τα θαυμαστά οράματα και συνέγραψε την Αποκάλυψη. Ως λόγιος, που ήταν φρόντισε να ιδρύσει και μεγάλη βιβλιοθήκη.

Όμως δεν έμεινε για πολύ στην Πάτμο. Μετέβη στην Κωνσταντινούπολη για να διευθετήσει κάποιες υποθέσεις τη Μονής. Λίγο μετά παραιτήθηκε από ηγούμενος και πήγε στο Στρόβιλο της Μ. Ασίας, όπου ανέλαβε την φροντίδα της Μονής Αρσενίου.

Αλλά και εκεί δεν έμεινε για πολύ. Πήγε στην Κω, όπου ίδρυσε την Μονή της Αγνής Θεομήτορος, στην οποία ο αυτοκράτορας Αλέξιος Κομνηνός παραχώρησε τα προάστια της Λέρου και τη νήσο Λειψώ.

Κατόπιν, αφού εγκατέστησε αδελφότητα στη Μονή, πήγε ξανά στην Κωνσταντινούπολη, για να συναντήσει και πάλι τον αυτοκράτορα Αλέξιο Κομνηνό,

για να του δώσει την άδεια να οργανώσει την Μονή της Πάτμου.

Πήρε την αυτοκρατορική άδεια το 1088, με χρυσόβουλο, στο οποίο προβλεπόταν να γίνει ανταλλαγή των ακινήτων της Κω, να του παραχωρηθεί ολόκληρη η νήσος Πάτμος.

Έχοντας αποκτήσει μεγάλη περιουσία η Μονή, άρχισε να κτίζει τα περίλαμπρα κτηριακά της συγκροτήματα, όπως τα βλέπουμε σήμερα. Αλλά και πάλι δεν έμελλε να μείνει μόνιμα στη Μονή, διότι η νήσος μαστίζονταν από επιδρομές των Τούρκων, οι οποίοι λεηλατούσαν και έσφαζαν τους Χριστιανούς.

Περί το έτος 1092 κατέπλευσε στον Εύριπο (Εύβοια), όπου κάποιος πλούσιος ευσεβής κάτοικος του προσέφερε πολυτελή οικία να μείνει, την οποία ο Χριστόδουλος την μετέτρεψε σε Μοναστήρι. Ο ίδιος δεν θέλησε να μείνει στην Μονή, διότι η πολυτέλεια δεν ταίριαζε στην ασκητικότητά του.

Γι’ αυτό εγκαταστάθηκε σε σπήλαιο δυτικά τη κωμοπόλεως Ελύμνιον (Λίμνη) για να ζήσει ως ασκητής. Οι ευσεβείς κάτοικοι της Εύβοιας του έδειξαν μεγάλο σεβασμό, διότι διείδαν στο πρόσωπό του μια μεγάλη πνευματική προσωπικότητα. Πολλοί τον χαρακτήριζαν ως άγγελο σε ανθρώπινο σώμα!

Στο σπήλαιο ο όσιος Χριστόδουλος προσευχόταν αδιάλειπτα και μελετούσε τις άγιες Γραφές και τα συγγράμματα των Πατέρων. Πλήθος πιστών συνέρρεε καθημερινά να πάρει την ευχή του και να τις πνευματικές του συμβουλές και νουθεσίες. Παρά τον κόπο και τις ατέλειωτες ώρες που αφιέρωνε να δεχτεί τους επισκέπτες του, ποτέ δεν δυσφορούσε και δεν άφηνε κανέναν να μην τον δεχτεί.

Εκεί συνέταξε το 1093 την «Διαθήκη» και τον «Κωδίκελλό» του. Μάλιστα η «Διαθήκη» του, για να έχει ισχύ και κύρος κάλεσε επτά αξιωματούχους της επισκοπής Ευρίπου (Χαλκίδος) για να την υπογράψουν. Αναφέρονται οι: «Λέων πρεσβύτερος και σακελάριος της πόλεως Ευρίπου, Ιωάννης πρεσβύτερος και νοτάριος της καθέδρας Ευρίπου, Μιχαήλ… της καθέδρας Ευρίπου, Βασίλειος ο ευτελής διάκονος… και νοτάριος Ευρίπου κ.ά.».

Την διαμονή του Οσίου Χριστοδούλου στον Εύριπο, την βιωτή του και την κοίμησή του, μας την περιγράφει λεπτομερώς ο Μητροπολίτης Ρόδου Ιωάννης, στο έργο του: «Βίος και Πολιτεία του Οσίου Πατρός ημών Χριστοδούλου». Λίγο πριν αποδημήσει από αυτό τον κόσμο προαισθάνθηκε τον θάνατό του και συγκέντρωσε τους υποτακτικούς του, στους οποίους τους ανακοίνωσε την κοίμησή του.

Μάλιστα τους διαβεβαίωσε ότι οι Αγαρηνοί δεν θα καταλάβουν τα νησιά. Τους παράγγειλε επίσης ότι ήθελε να μεταφέρουν τα λείψανά του στην Πάτμο.

Κοιμήθηκε ειρηνικά στις 16 Μαρτίου του 1093. Στην ως άνω βιογραφία του Οσίου αναφέρεται και η ανακομιδή του ιερού του λειψάνου και η μεταφορά του στην Πάτμο.

Οι πιστοί όμως της Εύβοιας, όταν πληροφορήθηκαν ότι επρόκειτο να μεταφερθεί το λείψανό του από τον τόπο τους, αντέδρασαν, διότι τον θεωρούσαν δικό τους άγιο, προστάτη, πατέρα και ιατρό τους και γι’ αυτό το φρουρούσαν. Όμως κάποια νύχτα οι υποταχτικοί του, το σήκωσαν στους ώμους τους, χωρίς θόρυβο, επιβιβάστηκαν σε πλοίο και έφυγαν για την Πάτμο, όπου το τοποθέτησαν στην Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, την οποία έκτισε ο Όσιος. Εκεί παραμένει ως τα σήμερα άφθορο, να ευωδιάζει και να θαυματουργεί.

Η μνήμη του τιμάται στις 16 Μαρτίου και η ανακομιδή των λειψάνων του στις 21 Οκτωβρίου. Εκτός από τα προαναφερόμενα συγγράμματά του «Διαθήκη» και «Κωδίκελλος», συνέγραψε και το έργο του: «Υποτύπωσις ήτοι διάταξις γενομένη προς τους εαυτού μαθητάς εν τη εν Πάτμω ιδία αυτού μονή», ένα σπουδαίο σύγγραμμα μοναχικών κανονισμών», το οποίο μας έχει διασωθεί.